

Nr 58

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående godkännande av avtal om fortsatt drift av Institutet för konserveringsforskning, m. m.; given Stockholms slott den 20 januari 1956.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Gunnar Lange

Propositionens huvudsakliga innehåll

Verksamheten vid Institutet för konserveringsforskning regleras genom bl. a. ett mellan staten och Stiftelsen Svensk konserveringsforskning år 1946 ingånget avtal. Detta avtal upphör att gälla den 30 juni 1956.

I propositionen framläggs förslag om godkännande av ett av forskningsinstitutkommittén med stiftelsen träffat avtal om fortsatt drift av Institutet för konserveringsforskning efter utgången av nu löpande avtalsperiod. Det nya avtalet, som är avsett att gälla för en tidsperiod av fem år, ansluter sig nära till det nu gällande avtalet. Vissa justeringar, främst med avseende på beräkningen av statens bidrag till avlöningar åt vissa befattningshavare vid institutet, har dock vidtagits. Vidare har det minsta belopp, varmed stiftelsen årligen skall bidra till kostnaderna för institutets verksamhet, genom det nya avtalet uppräknats från 135 000 kronor till 270 000 kronor.

Härjämte föreslås, att statens bidrag till institutets drift under budgetåret 1956/57 skall i överensstämmelse med de grunder, som anges i det nya avtalet, beräknas till 498 300 kronor. Vidare tillstyrkes, att 11 800 kronor anvisas för viss vägförbättring. Till bidrag till institutet äskas i enlighet härmed sammanlagt 510 100 kronor för nästa budgetår.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 januari 1956.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans-, ecklesiastik- och civildepartementen anmäler chefen för handelsdepartementet, statsrådet Lange, fråga angående *godkännande av avtal om fortsatt drift av Institutet för konserveringsforskning, m. m.* samt anför därvid följande.

Inledning

I årets statsverksproposition (X ht p. 36) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Bidrag till Institutet för konserveringsforskning för budgetåret 1956/57 beräkna ett förslagsanslag av 498 300 kronor. Jag torde nu få återkomma till hithörande frågor.

Under åren 1942—1946 inrättades Svenska träforskningsinstitutet, Svenska textilforskningsinstitutet, Metallografiska institutet och Institutet för konserveringsforskning med uppgift att bedriva tekniskt-vetenskaplig forskning vart och ett på sitt område. Beträffande bl. a. sättet för finansieringen av dessa institut träffades särskilda avtal mellan å ena sidan staten och å andra sidan stiftelser, som bildats av företag eller sammanslutningar, vilka hade intresse av att stödja forskningsverksamheten vid instituten. Avtalens giltighetstid bestämdes i de fall som här avses till omkring tio år.

För utredning av de spörsmål, som kunde uppkomma, då giltighetstiden för avtalen utlöpte, tillkallades år 1953 en kommitté, den s. k. forskningsinstitutkommittén¹. Efter förslag av forskningsinstitutkommittén har nya avtal rörande verksamheten vid träforskningsinstitutet och textilforskningsinstitutet slutits med vederbörande stiftelser samt avtalet angående metallografiska institutet förlängts.

Avtalet beträffande Institutet för konserveringsforskning, vilket slutits med Stiftelsen Svensk konserveringsforskning, utlöper den 30 juni 1956.

¹ Kommittén består av statssekreteraren Kurt Holmgren, ordf., ledamoten av riksdagens andra kammare Gösta Andersson och byråchefen L. Vogel.

Kungl. Maj:t uppdrog den 3 juni 1955 åt forskningsinstitutkommittén att överväga frågan, huruvida avtalet med stiftelsen borde uppsägas från Kungl. Maj:ts och kronans sida samt att, om avtalet uppsades, verkställa utredning rörande nytt avtal. I sådant fall skulle kommittén äga befogenhet att ingå i förhandlingar med stiftelsen och att, under förbehåll för Kungl. Maj:ts godkännande, träffa nytt avtal med denna. Den 17 juni 1955 uppdrog Kungl. Maj:t åt kommitténs ordförande att å kronans vägnar uppsäga avtalet, vilket också skedde.

Forskningsinstitutkommittén har den 30 november 1955 avgivit betänkande med förslag till avtal angående fortsatt drift av Institutet för konserveringsforskning, m. m. Betänkandet har varit föremål för remissbehandling.

I det följande lämnas en närmare redogörelse för gällande avtal beträffande institutet samt för det huvudsakliga innehållet i forskningsinstitutkommitténs betänkande och däröver avgivna yttranden. Det till betänkandet fogade avtalsförslaget torde såsom bilaga få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende.

Härjämte anmäles i förevarande sammanhang en av styrelsen för Institutet för konserveringsforskning gjord framställning om medel till kostnaderna för förbättring av en väg vid institutet.

Gällande avtal rörande Institutet för konserveringsforskning, m. m.

Efter förslag av Kungl. Maj:t godkände 1946 års riksdag (prop. 140, skr. 406) ett mellan ordföranden i utredningen rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande, f. d. generaldirektören Gösta Malm, för Kungl. Maj:t och kronan å ena sidan samt Stiftelsen Svensk konserveringsforskning å andra sidan ingånget avtal angående ordnande av forskning m. m. rörande konservering av livsmedel. Genom avtalet åtog sig staten och stiftelsen att i samverkan inrätta och driva ett forskningsinstitut, benämnt Institutet för konserveringsforskning. Avtalet har sedermera ändrats i vissa hänseenden, huvudsakligen i anslutning till löneregleringar för statens tjänstemän. I sin nuvarande lydelse innebär avtalet i huvudsak följande.

Institutets syfte skall vara att i samarbete med Chalmers tekniska högskola och under samverkan med andra vetenskapliga institutioner bedriva tekniskt-vetenskaplig forskning rörande olika former för konservering och lagring av livsmedel samt därmed nära sammanhängande frågor angående tillredning, emballering och dylikt, att följa utvecklingen inom motsvarande forskningsområden, att vid behov verkställa provning av produkter, som framställts vid institutet, samt att successivt lämna upplysning om de resultat, som framkommer vid verksamheten, ävensom att delta i den allmänna dokumentationen och medverka vid utbildning av teknisk personal för industridrift på områden, som berör institutets verksamhet. Verksamheten vid institutet regleras — utom genom avtalet — bl. a. genom särskilda av Kungl. Maj:t fastställda stadgar. Enligt dessa skall institutets styrelse bestå av ord-

förande och tio ledamöter, varav Kungl. Maj:t utser ordföranden och fem ledamöter samt stiftelsen de återstående fem ledamöterna. Arvoden till ordföranden och de av Kungl. Maj:t utsedda styrelseledamöterna utbetalas av statsmedel.

Byggnad för institutet har i enlighet med avtalet uppförts genom statens försorg. Byggnaden tillhör statsverket och disponeras under avtalstiden kostnadsfritt av institutet. Staten svarar för underhåll av byggnaden samt för skötsel av vägar, planteringar o. d.

Institutets utrustning skall bekostas av staten med undantag för viss, särskilt förtecknad utrustning, i avtalet kostnadsberäknad till 214 000 kronor, vilken betalats av stiftelsen.

Vid institutet skall finnas anställda 1 föreståndare, 3 laboratoriechefer, 1 dokumentationsingenjör, 1 kansliskrivare och redogörare, 1 verkmästare, 1 finmekaniker och 1 förrådsmästare och maskinist samt den personal i övrigt, som styrelsen med hänsyn till behovet och tillgången på avlöningsmedel bestämmer.

Av statsmedel skall årligen enligt styrelsens bestämmande utgå grundlön eller arvode till föreståndaren med högst 25 704 kronor (motsvarande löneklass 13 å löneplan 2), till envar av de tre laboratoriecheferna med högst 18 576 (motsvarande löneklass 31 å löneplan 1) samt till dokumentationsingenjören med högst 16 152 kronor (motsvarande löneklass 28 å löneplan 1). Vidare skall till övriga befattningshavare vid institutet av statsmedel utgå grundlön eller arvode med tillhoppa högst 176 516 kronor. Detta belopp har framräknats på grundval av en förteckning över tjänster vid institutet, som redovisades i propositionen nr 140/1946 om inrättande av institutet. För dessa övriga befattningshavare får lön bestämmas högst till belopp motsvarande lönen i lägsta löneklassen, ortsgrupp 4, i den lönegrad, till vilken befattningshavaren varit att hänföra, om han åtnjutit lön enligt statens allmänna avlöningsreglemente. Utan Kungl. Maj:ts medgivande får lön icke sättas till högre belopp än 13 032 kronor (motsvarande löneklass 24 å löneplan 1). Kungl. Maj:t har emellertid medgivit, att lön till assistent får utgå från statsanslaget med högst 13 776 kronor för år (motsvarande löneklass 25 å löneplan 1).

Befattningshavare, som uppbär grundlön av statsmedel, skall därjämte av statsmedel åtnjuta dyrtidskompensation enligt de grunder, som gäller för närmast jämförlig statlig befattningshavare med lön enligt statens allmänna avlöningsreglemente.

De befattningshavare, som särskilt uppräknas i avtalet, är berättigade till pension i Svenska personal-pensionskassan under förutsättning att de åtnjuter lön av statsmedel. Detsamma gäller annan befattningshavare med lön av statsmedel, som är anställd vid institutet sedan minst två år och som enligt styrelsens bedömande bör komma i åtnjutande av pensionsrätt. Pensionsavgifterna bekostas helt av statsmedel och beräknas i förhållande till grundlönerna i lägsta löneklassen av vederbörande lönegrader enligt de intill den 1 januari 1955 gällande bestämmelserna. De av statsmedel bekos-

tade pensionsförsäkringarna skall i varje särskilt fall tecknas i samråd med statskontoret.

Av statsmedel bestrides också arbetsgivarbidraget till allmän sjukförsäkring m. m. och avgiften för yrkesskadeförsäkring av den personal vid institutet, som avlönas av statsmedel.

Staten har vidare förbundit sig att såsom bidrag till institutets omkostnader betala 50 procent av det å institutets omkostnadsstat upptagna beloppet, dock vid oförändrat penningvärde högst 60 000 kronor. Om under avtalets giltighetstid den allmänna prisnivån avsevärt ändras, skall maxibeloppet till omkostnader jämkas så att — i stort sett — dess realvärde bibehålles oförändrat.

Stiftelsen å sin sida har förbundit sig att till institutets verksamhet lämna ett årligt bidrag av minst 135 000 kronor. Det föreskrives i avtalet, att stiftelsen skall var så uppbyggd, att varje svenskt företag eller annan svensk organisation inom de områden, som de ursprungliga stiftarna representerar, eller inom närstående områden har möjlighet att ingå i stiftelsen och efter samma grunder som stiftarna få del i institutets verksamhet.

Allmänt om institutets nuvarande verksamhet och dess finansiering, m. m.

Verksamheten vid institutet bedrevs till en början i begränsad omfattning i provisoriska lokaler i Göteborg. Först hösten 1953 var byggnaden för institutet, vilken uppförts på det s. k. Kallebäcksområdet i Göteborg, färdig att tagas i bruk.

Institutet är uppdelat på ett flertal avdelningar. Sålunda finns avdelningar för kemi, biokemi, fysikalisk kemi, mikrobiologi, lagringsforskning, emballageforskning och matprovning. Vidare finns en teknisk avdelning, en verkstad samt avdelningar för dokumentation och administration.

Personalen vid institutet utgjordes den 1 oktober 1955 av 35 befattningshavare, varav tre med deltidstjänstgöring. 25 befattningshavare åtnjöt lön eller arvode av statsmedel. Beträffande sistnämnda befattningshavares avlöningsförhållanden m. m. må hänvisas till en i anslutning till forskningsinstitutkommitténs förslag intagen förteckning (sid. 10).

Till institutet är sedan den 1 september 1953 knutet ett analyslaboratorium med huvudsaklig uppgift att mot ersättning verkställa kemiska och mikrobiologiska analyser. Genom beslut den 30 juni 1954 har Kungl. Maj:t förklarat sig icke ha något att erinra häremot. Samtidigt har Kungl. Maj:t föreskrivit att verksamheten vid laboratoriet skall bedrivas ekonomiskt och administrativt fristående från det egentliga forskningsinstitutet och dess verksamhet.

Beträffande finansieringen av institutets inrättande och drift må framhållas följande.

Till uppförande av byggnad för institutet har riksdagen åren 1946, 1947, 1950 och 1953 anvisat sammanlagt 2 480 000 kronor.

Till utrustning vid institutet anvisade riksdagen år 1946 ett belopp av

256 000 kronor. Sedermera har riksdagen för samma ändamål anvisat ytterligare 50 000 kronor och Kungl. Maj:t beviljat ett bidrag från manufaktur-förlagslånefonden å 75 000 kronor. Staten har sålunda för anskaffning av utrustning tillskjutit sammanlagt 381 000 kronor. Stiftelsen har å sin sida bidragit med ca 330 000 kronor till utrustning.

De belopp, som stått till förfogande för institutets löpande verksamhet under de senaste två budgetåren, framgår av följande sammanställning.

Budgetår	Bidrag från staten	Bidrag från stiftelsen	Övriga inkomster	Summa
1953/54.....	¹ 408 600	181 861	40 431	630 892
1954/55.....	459 278	270 140	54 853	784 271

De i sammanställningen upptagna övriga inkomsterna har till största delen utgjorts av bidrag från jordbrukets forskningsråd. Under budgetåret 1954/55 erlade vidare arméförvaltningen för särskilda undersökningar 3 300 kronor.

För budgetåret 1955/56 uppskattar institutet de utgifter, vilka avtalsenligt skall bestridas av statsmedel och till vilka sålunda statsbidrag skall utgå, till ca 476 300 kronor. Stiftelsens bidrag för samma budgetår beräknas av institutet till ca 260 000 kronor. Institutets övriga inkomster under budgetåret väntas uppgå till ca 65 500 kronor, varav 42 500 kronor utgör bidrag från jordbrukets forskningsråd och 13 200 kronor ersättning från arméintendenturförvaltningen för särskilda undersökningar. Institutet räknar sålunda med att under budgetåret 1955/56 förfoga över sammanlagt (476 300 + 260 000 + 65 500 =) 801 800 kronor.

Förslag av Stiftelsen Svensk konserveringsforskning, m. m.

Stiftelsen har för forskningsinstitutkommittén framlagt vissa rekommendationer rörande institutets fortsatta verksamhet jämte ett förslag till nytt avtal. Stiftelsen anser, att verksamheten vid institutet bör begränsas till ett mindre antal men väsentliga uppgifter. Detta gäller såväl det egentliga forskningsarbetet som den utåtriktade verksamheten genom publikationer m. m. Institutets arbetsområde bör bestämmas så, att det omfattar konserverade livsmedel samt dessas tillverkning, förvaring och användning ävensom spörsmål beträffande lagring av icke industriellt behandlade eller bearbetade livsmedel, i den mån dessa som råvaror har klar och direkt anknytning till konserverproblem. Med konserverade livsmedel skall härvid förstås livsmedel, som distribueras för förvaring och konsumtion efter att genom industriell behandling eller bearbetning ha fått väsentligt förlängd lagringsduglighet jämfört med den obehandlade råvaran. Andra lagringsproblem bör enligt stiftelsens uppfattning kunna bearbetas av institutet endast i den mån tillräckliga medel ställes till förfogande och arbetet kan ske utan hinder för verksamheten i övrigt.

¹ Av detta belopp har genom beslut av Kungl. Maj:t 12 000 kronor tillskjutits från manufaktur-förlagslånefonden för täckande av uppkommet underskott.

För stiftelsens synpunkter på den fortsatta verksamheten har institutets nuvarande ekonomiska ram varit normgivande. I sitt förslag till nytt avtal har stiftelsen förbundit sig att lämna ett årligt bidrag till institutet av 200 000 kronor. Härvid förutsattes dock att stiftelsens inkomster blir högre — ca 250 000 kronor om året; det överskjutande beloppet tänkes fonderat. Frågan om storleken av statens årliga bidrag har i avtalsförslaget lämnats öppen.

Vad angår sådan nyanskaffning av utrustning, som går utöver ramen för de avtalsenliga bidragen från staten och stiftelsen, bör överenskommelse träffas i varje enskilt fall om hur kostnaderna skall fördelas.

Det särskilda analyslaboratoriet bör kostnadsfritt få disponera lokaler inom institutet. Om underskott uppkommer å laboratoriets rörelse, bör detta täckas till 2/3 av staten och till 1/3 av stiftelsen.

Över stiftelsens förslag har yttrande inhämtats av *de av Kungl. Maj:t utsedda ledamöterna i institutets styrelse*. Dessa framhåller, att styrelsen beaktat betydelsen av koncentration vid uppgörandet av det nuvarande arbetsprogrammet. Samtidigt understrykes, att upplysningsbehovet är mycket stort inom institutets verksamhetsområde samt att våra högskolor icke ger någon specialundervisning på detta område. Mot den av stiftelsen föreslagna definitionen av institutets arbetsområde göres vissa invändningar. Stiftelsens formulering ger anledning befara, att halvfabrikat icke skulle falla under institutets behandling. I definitionen bör fastslås, att institutet har upplysande och utbildande uppgifter och således skyldighet att följa utvecklingen på hela konserveringsområdet.

Utgiftsramen för institutet bör göras vidare än den nuvarande. Lönesättningen för den kvalificerade forskningspersonalen ligger på avsevärt lägre nivå vid institutet än på andra håll. För laboratoriecheferna förordas en lön motsvarande lönegrad 34. Härjämte behövs ytterligare tekniska biträden och skrivbiträden. Personalen bör vidare få ålderstillägg enligt samma grunder som statstjänstemän. Med beaktande av de lönehöjningar, som av konkurrensskäl anses oavvisliga, samt av erforderlig förstärkning av personalen kommer de statliga styrelseledamöterna fram till en årsbudget för institutet å 976 000 kronor. Mot denna bakgrund och med hänsyn till att under den gångna avtalsperioden ca 15 nya företag tillkommit i stiftelsen och att antalet anslutna företag nu överstiger 50 förefaller det de statliga styrelseledamöterna överraskande, att stiftelsen icke vill förbinda sig till ett större årligt bidrag än 200 000 kronor, vilket belopp avsevärt understiger stiftelsens bidrag för budgetåret 1954/55.

I fråga om pensioneringsvillkoren föreslås vissa förbättringar. Statens och stiftelsens bidrag till omkostnader bör vara indexbundna. I stället för överenskommelser i varje särskilt fall hur kostnaderna för anskaffning av utrustning bör fördelas, bör man överväga att till institutets förfogande ställa ett årligt belopp av tio procent av värdet av nu befintlig utrustning, d. v. s. 60 000 kronor.

Beträffande analyslaboratoriet föreslås, att i avtalet endast föreskrives att

ett sådant laboratorium skall vara inrättat och drivas samt att för detta skall uppläggas en sådan bokföring att därur klart framgår dess ekonomiska ställning, inkomster och utgifter. Det anses samtidigt böra utsägas, att för driften av laboratoriet skall vara utsedd en föreståndare men att laboratoriet i övrigt skall vara underställt institutet och administreras av dess styrelse. I sammanhanget framhålles, att laboratoriet hittills erlagt särskild hyra och att en del av laboratoriets ekonomiska självständighet försvinner, om det kostnadsfritt skall disponera lokal inom institutet.

Styrelsen för institutet — innefattande såväl de av Kungl. Maj:t som de av stiftelsen utsedda ledamöterna — har i skrivelse den 29 augusti 1955 anmält det sammanlagda medelsbehov, som erfordras för budgetåret 1956/57. Styrelsen understryker, att lönenivån för institutets anställda i samtliga personalkategorier ligger lägre än för motsvarande befattningar i statlig eller enskild tjänst. Vidare är personalstyrkan för liten och utrustningen otillräcklig. Institutets kostnadsram för nästa budgetår beräknas av styrelsen till 976 200 kronor. Styrelsen har därvid räknat med löner till 51 anställda samt med pensionsavgifter för 15 anställda. I detta sammanhang påpekas emellertid att gällande pensioneringsbestämmelser är otillfredsställande. I en senare skrivelse (6/10 1955) har styrelsen ånyo understrukt behovet av ytterligare medel för anställning av personal. Vidare har styrelsen (skr. 1/11 1955) anmält att för institutets del behov föreligger av dels vissa kompletterande byggnadsarbeten dels ock anskaffning av viss utrustning. De sammanlagda kostnaderna härför uppskattas till 453 800 kronor, varav för byggnadsarbeten 151 000 kronor och för utrustning 302 800 kronor. Styrelsen framhåller att frågan om hur dessa kostnader skall fördelas på staten och stiftelsen får bli beroende av förhandlingarna om nytt avtal. Viss del av det begärda beloppet bör beviljas som särskilt anslag nästa budgetår.

Forskningsinstitutkommitténs förslag

Kommittén erinrar om att det dröjde länge innan institutets byggnadsfråga slutligt löstes; institutet har därför endast några få år varit i full verksamhet. De hittills vunna erfarenheterna talar för att ett forskningsinstitut på konserveringsområdet kan bli till stor nytta för såväl konsumenter som producenter av livsmedel. På grund av den alltmer ökade användningen av konserverade livsmedel av olika slag torde det ur konsumentsynpunkt vara ännu angelägnare nu än tidigare att staten ekonomiskt stöder forskning, upplysning och utbildning på konserveringsområdet. Även ur producentsynpunkter synes institutet ha viktiga uppgifter att fylla.

Kommittén tillstyrker, att Institutet för konserveringsforskning bibehålles och fortfarande får karaktären av ett fristående forskningsinstitut, som finansieras genom bidrag från staten och Stiftelsen Svensk konserveringsforskning ävensom genom de inkomster i övrigt, som institutet kan förskaffa sig. Institutets verksamhet synes liksom hittills böra regleras i

första hand av ett avtal mellan staten och stiftelsen samt av stadgar, som fastställas av Kungl. Maj:t. Nu gällande stadgar avses fortfarande skola gälla med vissa smärre jämkningar, avseende bl. a. en mindre omformulering av föremålet för institutets verksamhet. Avtalstiden torde böra bestämmas till fem år.

Enligt gällande avtal har institutet ett mycket vidsträckt verksamhetsområde. Vid förhandlingarna om ett nytt avtal har stiftelsen med skärpa understrukit nödvändigheten av att arbetet koncentreras till ett mindre antal centrala frågor. Från de statliga styrelseledamöternas sida har värdet av koncentration i forskningsarbetet vitsordats samtidigt som det bl. a. framhållits, att upplysningsbehovet är mycket stort inom institutets arbetsområde. Kommittén har för sin del funnit övervägande skäl tala för att den nuvarande definitionen bibehålles med några mindre jämkningar. Det synes önskvärt, att avtalet klart ger vid handen, att institutets verksamhet skall avse icke blott forskning utan även upplysning, som sammanhänger med forskningen, samt utbildning. Då de ekonomiska och personella resurser, som står till institutets förfogande, är begränsade, finner kommittén det emellertid samtidigt angeläget att inom den vida ram, som avtalet anger, institutet i främsta rummet ägnar sig åt sådana frågor, som ur konsument- och producentsynpunkter framstår som särskilt betydelsefulla. Det är en viktig uppgift för i första hand styrelsen och i andra hand föreståndaren att sörja för att institutets verksamhet har en sådan inriktning.

Vad angår utgiftsramen för institutet har kommittén funnit förutsättningar icke vara för handen för en utvidgning av den storleksordning institutets styrelse begärt. Däremot synes det kommittén möjligt att medge institutet en mindre ökning av utgifterna. Detta sammanhänger i huvudsak med frågan om storleken av stiftelsens och statens bidrag till institutet.

Under förhandlingarna visade sig stiftelsen villig att lämna ett större bidrag till institutet än det belopp av 200 000 kronor per år, som förut erbjudits. Stiftelsen har nu utfäst sig att lämna ett årligt bidrag av lägst 270 000 kronor. Samtidigt har från stiftelsens sida förklarats, att man skall försöka höja stiftelsens inkomster utöver nyssnämnda nivå, så att stiftelsen kan ha fonderade medel till sitt förfogande för att kompensera en eventuell penningvärdesförsämring under avtalsperioden och för att eventuellt kunna lämna extra bidrag till anskaffning av utrustning och dylikt.

Vad angår statens bidrag till konserveringsforskningsinstitutet anser kommittén sig icke kunna tillstyrka någon mera betydande anslagsökning. Kommittén finner det svårt att i fråga om institutet, vars utgiftsram redan betydligt vidgats i förhållande till beräkningarna i 1946 års förslag i ämnet, avvika från den återhållsamhet, som måste iakttagas i fråga om statsutgifterna i allmänhet. Endast vissa mindre höjningar av statsbidraget synes böra komma till stånd.

Kommittén förklarar sig icke för närvarande kunna tillstyrka, att statsbidrag lämnas för en mera omfattande personalorganisation än den ursprungligen beräknade. Institutets fria organisation ger dess ledning möj-

ligheter att genom omdispositioner i någon mån råda bot för påtalade, särskilt kännbara brister t. ex. i fråga om hjälppersonalen. Inom ramen för den tidigare godtagna organisationsplanen bör emellertid statsbidraget justeras så att det närmare ansluter sig till de avlöningar, som numera gäller för motsvarande statliga befattningshavare. I enlighet härmed bör statens bidrag till avlöningar åt befattningshavare vid institutet i vissa fall jämkas. Innebörden av kommitténs förslag i detta hänseende framgår av följande förteckning, i vilken upptagits dels de befattningshavare, som förutsättes åtnjuta avlöning av statsmedel, dels de löneklasser efter vilka statens avlöningsbidrag f. n. beräknas och dels de löneklasser, som av kommittén föreslås skola läggas till grund för beräkningen.

Beträffande institutets nuvarande tre laboratoriechefer — vilka enligt förslaget bör benämnas avdelningschefer — har kommittén, såsom framgår av förteckningen, icke ansett sig beredd tillstyrka den av vissa styrelseledamöter förordade uppräknigen av det statliga avlöningsbidraget till att motsvara 34 löneklassen utan föreslagit oförändrad beräkningsgrund. Det förutsättes emellertid, att därest en omprövning göres i fråga om löneställningen för laboratorer i statens tjänst, en motsvarande justering av grunden för ifrågakvarande bidrag kommer till stånd.

Då kommittén förordat 19 löneklassen som beräkningsgrund för lönebidraget till en assistent för matutprovningen, har avgörande vikt lagts vid att befattningshavaren bör ha näringsfysiologiska kunskaper motsvarande minst skolköksläroinnehåll.

I detta sammanhang understryker kommittén, att den angivna personalplanen icke är avsedd att vara bindande för institutet. Detta bör ha frihet att inom den ram, som följer av avtalet, fastställa personalplan och avlöningar för institutet. Likaledes bör på samma sätt som hittills institutet ha rättighet att ge personal, till vars avlöning statsbidrag utgår, lönetillägg av medel från stiftelsen.

Befattningshavare	Antal	Nuvarande beräkningsgrund löneklass	Föreslagen beräkningsgrund löneklass
Föreståndare	1	13	¹ 14
Avdelningschef (laboratoriechef)	3	31	31
Dokumentationsingenjör	1	28	29
Matlagningskonsulent	1	24	24
Assistent	6	22	23
Redogörare	1	19	19
Assistent för matutprovningen	1	9	19
Verkmästare	1	16	15
Finmekaniker	1	15	13
Laboratoriebiträde	2	9	13
Förrådsmästare och maskinist	1	15	11
Vaktmästare	1	12	11
Laboratoriebiträde	3	9	11
Biträde för kontorsgöromål	1	9	11
Biträde för kontorsgöromål	1	9	8

¹ Löneplan 2; övriga i förteckningen angivna löneklasser hänför sig till löneplan 1.

Kommittén kan icke tillstyrka, att staten åtager sig att bekosta ålderstilllägg för personal vid konserveringsforskningsinstitutet. Någon sådan förpliktelse har staten icke påtagit sig i tidigare slutna avtal rörande likartade forskningsinstitut.

De förordade bestämmelserna rörande statens bidrag till avlöningar vid konserveringsforskningsinstitutet kan, med nu gällande bestämmelser om särskilda lönetillägg för statstjänstemän, beräknas medföra en årlig utgift för staten av ca 359 000 kronor.

Frågan huruvida pensioneringen av institutets personal bör överflyttas till statens pensionsanstalt prövas f. n. av 1951 års pensionsutredning. I avvaktan på utredningens förslag bör de hittillsvarande bestämmelserna om statsbidrag till pensionering genom Svenska personal-pensionskassan lämnas i stort sett oförändrade. Pensionsavgifterna bör sålunda beräknas på de grundlöner, som gällde före den 1 januari 1955. Enligt medgivande av 1953 års riksdag skall emellertid såsom kompensation för levnadskostnadernas stegring pensionerna till anställda vid institutet i viss utsträckning kunna provisoriskt höjas genom tillägg av statsmedel. Detta medgivande torde icke ha åsyftat pensionsberättigade befattningshavare, som avgår från tjänst vid institutet utan att ha uppnått pensionsåldern. Enligt kommitténs mening bör emellertid Kungl. Maj:t — på samma sätt som tidigare godtagits för Svenska träforskningsinstitutets del — även i dylika fall, om det med hänsyn till de närmare omständigheterna synes befogat, kunna medge att av statsmedel utgår visst belopp såsom tillägg till de förmåner, som tillkommer vederbörande enligt försäkringen hos Svenska personal-pensionskassan. Förmånerna bör dock, tillägget inräknat, icke uppgå till högre belopp än vad som skulle ha tillkommit befattningshavarna, om på dem hade tillämpats statligt pensionsreglemente. — Enligt kommitténs avtalsförslag skall staten bekosta pensionsavgifter dels för föreståndare och avdelningschef, till vilken utgår lön av statsmedel, dels ock för annan befattningshavare med lön av statsmedel, vilken är anställd vid institutet sedan minst två år och som enligt styrelsens bedömande bör komma i åtnjutande av pensionsrätt. Statens kostnader för pensionsavgifter under nästa budgetår beräknas till 32 500 kronor.

Av statsmedel bör vidare bestridas kostnaderna för arbetsgivarbidraget till allmän sjukförsäkring och avgiften för yrkesskadeförsäkring av den personal vid institutet, som avlönas av statsmedel. Dessa kostnader uppskattas för nästa budgetår till ca 3 800 kronor.

Till arvoden åt de av Kungl. Maj:t förordnade ledamöterna i institutets styrelse m. m. beräknas för nästa budgetår oförändrat 3 000 kronor. Om styrelsens ordförande, som nu uppbär ett årsarvode av 2 000 kronor, i fortsättningen skulle bli nödgad ägna ett så omfattande arbete åt institutets ledning som på sistone varit fallet, synes en väsentlig höjning av arvodet ofrånkomlig.

Statens bidrag till täckande av övriga omkostnader föreslås i nära anslutning till det bidrag, som nu utgår, till 100 000 kronor om året. Om pri-

set på de varor och tjänster, som bekostas av ifrågavarande medel, kommer att avsevärt stiga under avtalsperioden, förutsättes att storleken av statsbidragsbeloppet omprövas.

Kommittén kan inte tillstyrka att staten i avtalet direkt eller indirekt åtager sig att lämna särskilda utrustningsbidrag eller att staten förpliktar sig att täcka eventuella underskott på analyslaboratoriets verksamhet. Utrustningsbehovet bör normalt få tillgodoses inom ramen för de allmänna bidrag, som staten resp. stiftelsen lämnar. Beträffande analyslaboratoriet bör uttryckligen fastslås, att staten icke har att lämna något bidrag till detsamma. Laboratoriet skall drivas ekonomiskt fristående. Detta bör dock icke hindra att det sorterar under institutets styrelse. För de lokaler, som institutet upplåter åt laboratoriet, bör laboratoriet liksom hittills erlagga hyra.

Det mellan kommittén för Kungl. Maj:t och kronan samt stiftelsen ingångna och till betänkandet fogade avtalet har utformats i huvudsaklig överensstämmelse med nu gällande avtal med de jämkningar, som framgår av vad därom särskilt anförts i betänkandet.

Vid bifall till kommitténs förslag kommer institutet att under nästa budgetår förfoga över ett statsbidrag av sammanlagt ca 498 300 kronor och ett bidrag från Stiftelsen Svensk konserveringsforskning av minst 270 000 kronor eller tillhoppa ca 768 300 kronor. Därutöver kommer institutet att ha vissa andra inkomster. Det möter betydande svårigheter att på förhand beräkna storleken av dessa inkomster, vilka bl. a. innefattar ersättningar för utförda forskningsuppdrag. Om man emellertid med utgångspunkt från förhållandena under sistförflutna och innevarande budgetår uppskattar dessa inkomster till bortåt 60 000 kronor, kommer till institutets förfogande att stå ett sammanlagt belopp av storleksordningen 825 000 kronor.

Yttranden över forskningsinstitutkommitténs betänkande

Över forskningsinstitutkommitténs betänkande har yttranden avgivits av statskontoret, överstyrelsen för de tekniska högskolorna, statens tekniska forskningsråd och styrelsen för Institutet för konserveringsforskning. Överstyrelsen har överlämnat yttrande av kollegienämnden vid Chalmers tekniska högskola.

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna samt *kollegienämnden vid Chalmers tekniska högskola* tillstyrker kommitténs förslag. Kollegienämnden beklagar, att institutet icke kunnat erhålla en något större ekonomisk ram för sina samhällsviktiga uppgifter; till detta uttalande ansluter sig även överstyrelsen.

Statskontoret har i stort sett icke funnit anledning till erinran mot de av forskningsinstitutkommittén förordade bidragsgrunderna. Vad gäller beräkandet av statsbidraget beträffande de vid institutet anställda assistenterna har ämbetsverket dock icke ansett sig kunna godtaga kommitténs förslag. Enligt nuvarande bidragsregler utgår ersättning för avlöning av dessa assis-

tenter med belopp, svarande mot lönen i 22 löneklassen. Kommittén har föreslagit, att bidraget skall utmätas efter 23 löneklassen. Då statsbidraget till vissa forskningsassistenter vid Svenska träforskningsinstitutet beräknats efter 22 löneklassen (prop. 95/1954), torde anledning saknas att i detta hänseende frångå gällande bidragsvillkor. Det i avtalet upptagna beloppet för lön eller arvode till övriga befattningshavare skulle härigenom komma att nedsättas med ca 4 100 kronor.

Statens tekniska forskningsråd anför, att verksamheten vid institutet varit till stor nytta för den svenska tekniken på området. Både genom sin forsknings- och sin upplysningsverksamhet och sina vida kontakter har institutet befrämjat teknikens utveckling och användningen av livsmedelskonserver i Sveriges hushåll. Rådet tillstyrker därför att institutet genom det nya avtalet tillförsäkras möjligheter till fortsatt utveckling. Rådet finner det dock beklagligt, att vid fastställandet av grunder för statens bidrag så ringa hänsyn tagits till de önskemål som framförts av bl. a. institutets styrelse. Lönesättningen för de högre befattningshavarna är — liksom vid andra halvstatliga institut — för låg. Behovet av laboratoriebiträden och skrivbiträden kan säkerligen ej tillgodoses inom den föreslagna kostnadsramen.

Beträffande det av institutets styrelse redovisade behovet av byggnadsarbeten och utrustning för sammanlagt 435 800 kronor framhåller rådet, att kostnadsberäkningarna är rimliga. Det är emellertid möjligt, att utrustningsbehovet ej blir så stort som styrelsen beräknat, då den ram, inom vilken institutet enligt avtalet kommer att arbeta, blir mindre än den av styrelsen förutsatta. En del av utrustningen avses för servicearbeten åt industrien; sådan utrustning bör betalas av stiftelsen.

Styrelsen för Institutet för konserveringsforskning har intet att erinra mot den utformning av institutets arbetsuppgifter, som avtalsförslaget innebär. Statsbidraget till avlöning åt avdelningscheferna har beräknats efter för låg löneklass. Kommittén har vidare föreslagit, att statsbidraget för avlöning av fem befattningshavare i fortsättningen skall utgå med lägre belopp än f. n.; det torde emellertid vara uteslutet att få kvalificerad personal inom ramen för de anvisade lönebeloppen. I dessa fall måste lönetillägg utbetalas av stiftelsen, vilket innebär en extra belastning på stiftelsens bidrag.

Vidare hemställer styrelsen, att de halvstatliga forskningsinstitutens pensionsfråga snabbtredes. Enligt det nuvarande avtalet är vissa uppräknade befattningshavare berättigade till pension omedelbart vid anställningens början. I det nya avtalsförslaget gäller denna förmån endast föreståndare och avdelningschefer. På denna punkt bör den hittillsvarande avtalsbestämmelsen bibehållas. Bemyndigande bör lämnas styrelsen att teckna kontrakt med Svenska personal-pensionskassan om ny anslutningsplan; härvid bör familjepensionen höjas.

Beträffande omkostnadsbidraget har styrelsen lagit fasta på kommitténs uttalande att bidraget bör uppräknas, om priset på varor och tjänster stiger avsevärt. Redan en ökning av index på två eller tre procent innebär dock att institutet måste företa inskränkningar i sin utgiftsstat, t. ex. genom att

avstå från ett av de redan fåtaliga tekniska biträdena. Det nya avtalet innebär således i det hänseendet en försämring i jämförelse med nu löpande avtal, där omkostnadsbidraget är indexreglerat. Styrelsen erinrar vidare om det betydande medelsbehov för utrustning som icke kan tillgodoses inom institutets kostnadsram.

Den i avtalet intagna bestämmelsen att staten icke enligt avtalet skall lämna något bidrag till analyslaboratoriet har enligt styrelsens åsikt fått en alltför rigorös avfattning. Styrelsen erinrar om att det under statens jordbruksnämnd sorterande organet Svenska konservkontrollen icke utan vidare kan avhändas analyslaboratoriets stöd, även om detta i sin övriga verksamhet tillfälligt skulle möta ekonomiska svårigheter.

Framställning om anslag för visst vägarbete

I detta sammanhang torde härjämte böra anmälas en framställning från styrelsen för Institutet för konserveringsforskning om medel till viss förbättring av en väg vid institutet.

Det tomtområde, på vilket konserveringsforskningsinstitutets byggnad är uppförd, ligger utanför det stadsplanerade området i Göteborg. Tomtmarken ställdes på sin tid till förfogande av Göteborgs stad. Enligt ett mellan staden samt Kungl. Maj:t och kronan genom Chalmers tekniska högskolas lokalstyrelse träffat avtal skulle såsom till- och utfartsväg för institutet få användas en befintlig mindre väg, varvid det dock skulle åligga kronan att på sin bekostnad såväl iordningställa denna som ombesörja underhåll och renhållning.

Chalmerska byggnadskommittén räknade med att endast smärre förbättringar av nyssnämnda väg skulle behövas. Institutets styrelse fann emellertid senare, att en grundlig omläggning var erforderlig. Denna har utförts av Göteborgs stad.

Styrelsen för Institutet för konserveringsforskning (skr. 15/8 1955) hemställer, att 11 807 kronor 7 öre måtte ställas till styrelsens förfogande för att bestrida kostnaderna för ifrågakvarande vägarbete.

Styrelsen upplyser, att vägen till följd av trafiken i samband med byggnadsleveranserna vid uppförandet av institutet blivit så sönderkörd, att den tidvis varit oframkomlig. I anslutning till institutets invigning hösten 1953 ansåg styrelsen det nödvändigt att låta förbättra vägen. Arbetet utfördes av Göteborgs stad, som begär ersättning med nyssnämnda belopp. Detta kan icke rymmas inom ramen för det ordinarie statsbidraget till institutet.

Chalmerska byggnadskommittén, byggnadsstyrelsen och statskontoret har avgivit yttrande över framställningen.

Chalmerska byggnadskommittén anför att de kostnadsberäkningar, vilka legat till grund för beviljandet av anslag till uppförande av institutets byggnad, icke innefattat någon post för omläggning av ifrågakvarande vägsträcka. Av anslaget återstår nu 67 098 kronor. Härav är 60 000 kronor avsedda

att användas för byggande av en vaktmästarbostad i anslutning till institutet. Av resterande 7 098 kronor är huvuddelen disponerad för arbeten, som pågår eller skall utföras, innan byggnaden överlämnas till byggnadsstyrelsen. En viss medelsreserv är erforderlig för att bekosta sådana smärre justeringar och kompletteringsarbeten, som normalt sammanhänger med ett sådant överlämnande. Kostnaden för vägarbetet synes skälig. Då en sådan utgift icke kan rymmas inom det byggnadsanslag, som står till kommitténs förfogande, såvida icke för vaktmästarbostaden reserverade 60 000 kronor tages i anspråk, tillstyrker kommittén, att särskilda medel ställes till förfogande för ändamålet.

Byggnadsstyrelsen anför, att den av institutet iordningställda vägsträckan har en längd av ca 200 meter. Den angivna kostnaden synes i och för sig skälig. Då byggnadsstyrelsen emellertid ej handhaft utredningen rörande byggnadsföretaget kan styrelsen icke uttala sig om huruvida dessa arbeten bort förutses vid byggnadsprogrammets upprättande.

Enligt *statskontorets* mening hade institutet före arbetets utförande bort äska medel för iordningställande av vägen. I och för sig synes emellertid icke vara något att erinra mot att vägen iståndsatts. Då vidare kostnaden härför — vilken av byggnadsstyrelsen befunnits skälig — enligt avtalet mellan Göteborgs stad samt Kungl. Maj:t och kronan torde få bestridas av kronan, vill ämbetsverket icke motsätta sig att medel anvisas för ändamålet, lämpligen å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår.

Departementschefen

För vissa grenar av den tekniskt-vetenskapliga forskningen i vårt land finnes särskilda forskningsinstitut, som inrättats och drives med stöd av samfälliga insatser av staten och det enskilda näringslivet. Under 1940-talet tillkom Svenska träforskningsinstitutet, Svenska textilforskningsinstitutet, Metallografiska institutet och Institutet för konserveringsforskning. Föregående år inrättades Institutet för optisk forskning. För innevarande års riksdag framläggs förslag om inrättande och drift av ett institut för silikatforskning.

Det enskilda näringslivets stöd till ifrågavarande forskningsinstitut förmedlas genom stiftelser, som för ändamålet bildats av intresserade företag och sammanslutningar. Förhållandet mellan staten och dessa stiftelser bestämmes genom avtal, ett för varje institut; avtalen jämte av Kungl. Maj:t fastställda stadgar reglerar jämväl verksamheten vid instituten.

Vad angår de avtal, som berör de under 1940-talet inrättade instituten, har giltighetstiden för träforsknings- och textilforskningsinstitutens samt metallografiska institutets avtal redan gått till ända. Nya avtal har efter riksdagens godkännande slutits om den fortsatta verksamheten vid de båda förstnämnda instituten, varjämte avtalet rörande metallografiska institutet prolongerats. Avtalet angående institutet för konserveringsforskning upphör att gälla den 30 juni 1956. Beträffande driften av detta institut efter nämnda

tidpunkt har efter förhandlingar med Stiftelsen Svensk konserveringsforskning förslag framlagts av forskningsinstitutkommittén.

Forskningsinstitutkommittén har funnit den av Institutet för konserveringsforskning bedrivna verksamheten gagnelig ur konsumentsynpunkt och bl. a. framhållit att det med hänsyn till den ökade användningen av konserver är mera angeläget nu än tidigare att staten stöder forskning, upplysning och utbildning på konserveringsområdet. Även för producenterna har institutet befunnits vara till nytta; bl. a. kommer detta till uttryck däri att stiftelsen är beredd att icke obetydligt öka det garanterade ekonomiska stödet åt institutet. Vid ärendets remissbehandling har främst statens tekniska forskningsråd vitsordat institutets betydelse för den konservtekniska utvecklingen och för konsumtionen av konserverade livsmedel.

För egen del finner jag tvekan inte behöva råda om att institutets verksamhet bör fortsättas efter den nu löpande avtalstidens utgång. Till driften av institutet bör enligt min mening från statens sida även i fortsättningen lämnas ett verksamt ekonomiskt stöd. Som förutsättning härför bör liksom hittills gälla, att ett väsentligt bidrag lämnas även från stiftelsens sida.

Statens och stiftelsens bistånd till institutet skall enligt forskningsinstitutkommitténs förslag regleras genom ett nytt avtal, som kommittén, enligt Kungl. Maj:ts uppdrag och under förbehåll för Kungl. Maj:ts godkännande, träffat med stiftelsen. Avtalet, som är avsett att gälla för en tidsperiod av fem år, räknat från och med den 1 juli 1956, och som i övrigt nära ansluter sig till det nu gällande avtalet, har den lydelse, som framgår av bilagan till statsrådsprotokollet i detta ärende.

Från stiftelsens sida har i samband med förhandlingarna med forskningsinstitutkommittén framförts bestämda önskemål om att institutets verksamhet koncentreras på ett mindre antal centrala frågor. Kommittén har funnit institutets nuvarande verksamhetsområde lyckligt angivet i avtalet och ansett de nuvarande bestämmelserna härutinnan böra i stort sett bibehållas. Kommittén understryker emellertid angelägenheten av att institutet i främsta rummet ägnar sig åt frågor som är särskilt betydelsefulla ur konsument- och producentsynpunkter. Mot kommitténs ståndpunkt har jag intet att erinra.

Innan jag övergår till att redogöra för de i avtalet intagna reglerna om beräkningen av statens bidrag till institutet, vill jag med tillfredsställelse notera, att stiftelsen ansett sig för den kommande avtalsperioden kunna garantera ett årligt bidrag till institutet å minst 270 000 kronor. Detta innebär en fördubbling av stiftelsens hittills garanterade bidrag. Visserligen var det av stiftelsen förra budgetåret faktiskt tillskjutna beloppet ungefär lika stort som det nu utfästa bidraget. Genom att det i avtalet angivna minimibeloppet uppräknats har dock institutets ekonomiska underlag vunnit i fasthet, vilket bör vara till gagn för kontinuiteten i institutets verksamhet. Härjämte bör nämnas, att stiftelsen förklarar sig vilja åstadkomma viss fondering av medel, som vid behov utöver minimibidraget skall kunna ställas till institutets disposition för olika angelägna ändamål.

Enligt såväl nu gällande avtal som det av forskningsinstitutkommittén ingångna avtalet skall staten bidraga till avlönings- och pensioneringskostnaderna för viss personal vid institutet samt till omkostnaderna för institutets drift.

Beräkningen av statens bidrag till avlöningar enligt nuvarande avtal bygger på en vid institutets tillkomst upprättad personalförteckning, upptagande 25 befattningshavare. Vid fastställandet av beräkningsgrunden för det statliga avlöningsbidraget enligt det nya avtalet har forskningsinstitutkommittén icke ansett sig kunna tillstyrka en ökning av detta antal. Däremot har kommittén funnit vissa justeringar böra vidtagas med avseende å de löneklasser i statens allmänna avlöningsreglemente, efter vilka avlöningsbidraget för olika befattningshavare skall beräknas. Kommitténs förslag till dylika justeringar framgår av uppställningen å s. 10. Statskontoret har ansett, att bidraget till avlöning åt assistenter bör utmätas efter 22 i stället för, såsom kommittén föreslagit, 23 löneklassen. I anledning härav kan framhållas, att sistnämnda löneklass tillämpas för vissa heltidstjänstgörande assistenter vid de tekniska högskolorna. I övrigt har vid remissbehandlingen framhållits dels att behovet av viss personal icke kan tillgodoses inom den föreslagna kostnadsramen och dels att för låga avlöningsbidrag beräknats främst för vissa högre befattningshavare.

För egen del har jag ej något att erinra mot kommitténs förslag angående grunderna för beräkningen av det statliga avlöningsbidraget. Med hänsyn till nödvändigheten att iakttaga återhållsamhet med statens medel kan jag icke tillstyrka, att avlöningsbidrag beräknas för större antal befattningshavare än kommittén föreslagit. Även vad angår de löneklasser för olika befattningshavare, efter vilka avlöningsbidraget skall beräknas, biträder jag kommitténs förslag, som har upprättats med beaktande av de regler, som gäller för närmast jämförliga statliga befattningshavare. I anslutning härtill må framhållas, att de angivna beräkningsgrunderna icke i och för sig är bindande för institutets ledning. Denna har alltså möjlighet att inom de gränser, som följer av avtalet, bestämma personalens omfattning, sammanställning och avlöningsförmåner.

De befattningshavare vid institutet, som åtnjuter lön av statsmedel, bör av dylika medel jämväl erhålla särskilda lönetillägg i den mån sådana tillägg enligt särskilda bestämmelser utgår till statstjänstemän. Jag kan däremot i likhet med kommittén icke tillstyrka, att ålderstillägg till ifrågakommande personal bekostas av statsmedel.

Statens bidrag till avlöningar åt befattningshavare vid institutet beräknas av kommittén på grundval av föreliggande avtal och gällande bestämmelser om särskilda lönetillägg för statstjänstemän till sammanlagt 359 000 kronor. Denna beräkning synes böra godtagas.

Vad angår pensioneringen av institutets personal innebär kommitténs förslag den ändringen att vissa befattningshavare, som enligt gällande avtal åtnjuter pensionsrätt redan vid anställningens början, i likhet med större

delen av personalen kan komma i åtnjutande av sådan rätt först efter en anställningstid av två år. Ändringen har påtalats av styrelsen för institutet, som anser att nuvarande avtalsbestämmelse bör bibehållas. Då det nya avtalet på ifrågavarande punkt överensstämmer med vad tidigare överenskommits för övriga institut, vill jag emellertid även i denna del biträda vad kommittén föreslagit. Ovillkorlig pensionsrätt vid anställningens början bör i enlighet härmed tillkomma allenast föreståndaren och tre avdelningschefer. I övrigt anser jag mig, i avvaktan på resultatet av prövningen inom 1951 års pensionsutredning av pensionsfrågan för personal vid statsunderstödda institutioner, icke böra tillstyrka några principiella förändringar i de pensioneringsregler, som f. n. gäller vid forskningsinstitutet. I detta sammanhang vill jag emellertid erinra om att 1953 års riksdag medgav, att Kungl. Maj:t vid uppkommande pensionsfall skulle äga rätt besluta om provisorisk höjning av pensionerna genom tillägg av statsmedel. I anslutning till kommitténs förslag tillstyrker jag, att detta medgivande må kunna avse även befattningshavare, som avgått från sin tjänst vid institutet utan att ha uppnått pensionsåldern. Sådant medgivande har tidigare lämnats i fråga om befattningshavare vid trä- och textilforskningsinstitutet.

För pensionsavgifter vid institutet torde i enlighet med kommitténs förslag böra beräknas ett statsbidrag för nästa budgetår av 32 500 kronor.

Till omkostnader för institutets verksamhet skall staten enligt nu gällande avtal årligen bidra med högst 60 000 kronor. Vid mera avsevärd penningvärdesförändring skall dock detta maximibelopp justeras så att dess realvärde, räknat vid prisnivån 1946, bibehålles. I det nya avtalet har angivits att bidraget till ifrågavarande ändamål skall utgå med 100 000 kronor, vilket belopp nära ansluter sig till det nu utgående faktiska bidragets storlek. Häremot har jag icke något att invända. Det har vid avtalsförhandlingarna förutsatts, att bidragets storlek får omprövas, om prisnivån skulle undergå mera avsevärd förändring.

Liksom f. n. sker skall staten enligt det nya avtalet bestrida kostnaderna för dels arvoden åt de av Kungl. Maj:t förordnade ledamöterna i institutets styrelse m. fl., dels arbetsgivarbidraget till allmän sjukförsäkring och avgiften för yrkesskadeförsäkring av den personal, som avlönas av statsmedel. Nu nämnda kostnader beräknas för nästa budgetår till 3 000 kronor respektive 3 800 kronor.

Det i anslutning till institutet inrättade analyslaboratoriet — som har till uppgift att mot ersättning utföra kemiska och mikrobiologiska analyser — bör, såsom kommittén föreslagit och med stiftelsen avtalats, i ekonomiskt avseende drivas helt fristående från institutet. Statens bidrag till institutet skall således icke tagas i anspråk för laboratoriets kostnader.

Vid tillämpning av de av forskningsinstitutkommittén angivna och i det nya avtalet intagna reglerna för statens bidrag till institutets verksamhet kan bidraget för nästa budgetår, i enlighet med vad som anförts i det föregående, beräknas till (359 000 + 32 500 + 100 000 + 3 000 + 3 800 =) 498 300 kro-

nor. Stiftelsens bidrag skall enligt det nya avtalet, såsom förut nämnts, utgå med minst 270 000 kronor. Härtill kommer de övriga inkomster, med vilka institutet ansetts kunna räkna, enligt kommitténs uppskattning omkring 60 000 kronor. Med dessa utgångspunkter kan de medel, som står till institutets förfogande under nästa budgetår, beräknas uppgå till ett sammanlagt belopp av 825 000 kronor. Till jämförelse må nämnas, att institutets totala kostnadsram under föregående budgetår utgjorde i runt tal 785 000 kronor och för innevarande budgetår preliminärt beräknats till 802 000 kronor.

Då jag icke funnit anledning till erinran mot innehållet i det av kommittén träffade avtalet eller de förslag i övrigt med avseende på avtalets tillämpning, vilka framlagts av kommittén, vill jag nu tillstyrka, att avtalet godkännes. Riksdagens bemyndigande härtill torde böra inhämtas. Om behov av smärre jämkningar i avtalet skulle komma att uppstå, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att för statens del besluta om erforderliga ändringar. Sedan avtalet slutligt godkänts torde det likaledes få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva frågan om fastställande av stadgar för institutet för den kommande avtalsperioden.

Jag förordar vidare i överensstämmelse med kommitténs av mig tillstyrkta förslag, att till bidrag till driften vid institutet för nästa budgetår anvisas ett belopp av 498 300 kronor. Medelsanvisningen torde liksom hittills böra ske under ett å tionde huvudtiteln uppfört förslagsanslag till Bidrag till Institutet för konserveringsforskning.

Institutets styrelse har för vissa kompletterande byggnadsarbeten och anskaffning av utrustning anmält ett medelsbehov av 453 800 kronor. Jag kan i likhet med kommittén inte f. n. tillstyrka, att detta medelsbehov till någon del täcks genom särskilda anslag å riksstaten. I syfte att förbättra institutets resurser synes det emellertid kunna övervägas huruvida icke ett lämpligt avpassat engångsbidrag av fondmedel bör tilldelas institutet för anskaffning av utrustning. Jag torde framdeles få återkomma med förslag härom.

Jag övergår härnäst till frågan om kostnaderna för de genom institutets styrelse gjorda förbättringarna på tillfartsvägen till institutet. Under föreliggande omständigheter anser jag mig icke böra motsätta mig att det begärda beloppet, i runt tal 11 800 kronor, ställes till institutets förfogande för bestridande av nämnda kostnader. Beloppet torde lämpligen anvisas å nyssnämnda förslagsanslag. Detta bör alltså för nästa budgetår uppföras med $(498\,300 + 11\,800 =) 510\,100$ kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna vid statsrådsprotokollet fogat avtal med Stiftelsen Svensk konserveringsforskning;

b) till *Bidrag till Institutet för konserveringsforskning* för budgetåret 1956/57 under tionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 510 100 kronor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Rune Blomqvist

Bilaga

**Avtal mellan Kungl. Maj:t och Stiftelsen Svensk konserveringsforskning
angående fortsatt drift av Institutet för konserveringsforskning**

1 §.

Kungl. Maj:t och Stiftelsen Svensk konserveringsforskning åtaga sig att i enlighet med detta avtal ansvara för den fortsatta driften vid Institutet för konserveringsforskning.

2 §.

Institutets syfte är att i samarbete med Chalmers tekniska högskola och under samverkan med andra vetenskapliga institutioner bedriva tekniskt-vetenskaplig forskning rörande olika former för konservering och lagring av livsmedel samt därmed nära sammanhängande frågor angående tillredning, emballering och dylikt, att följa utvecklingen inom motsvarande forskningsområden samt att lämna upplysning om de resultat, som vid verksamheten framkomma, ävensom att utföra dokumentationstjänst och medverka vid utbildning av teknisk personal för industridrift på områden, som beröra institutets verksamhet.

3 §.

Institutets verksamhet regleras av detta avtal samt genom stadgar, vilka för att vara gällande skola fastställas av Kungl. Maj:t, ävensom genom arbetsordning och kompletterande föreskrifter i övrigt, vilka utfärdas av institutets styrelse.

4 §.

Kungl. Maj:t, som låtit uppföra byggnad för institutet, förbinder sig att fortfarande hyresfritt ställa denna byggnad med därtill hörande tomt till institutets förfogande.

Föreläsningssalen med förberedelserum skall utom för institutets verksamhet kunna utan ersättning användas för undervisning i konserveringsteknik såväl för studerande vid Chalmers tekniska högskola som för annan teknisk personal på områden, som beröra institutets verksamhet.

5 §.

1 mom. Kungl. Maj:t förbinder sig att i den utsträckning, som nedan anges, bidra till kostnaderna för avlöning och pensionering m. m. av personalen vid institutet.

2 mom. Av statsmedel skall årligen enligt styrelsens bestämmande utgå till föreståndaren lön eller arvode med högst 26 904 kronor (motsv. lk 14 lpl 2),

till envar av tre avdelningschefer lön eller arvode med högst 18 576 kronor (motsv. lk 31 lpl 1) samt

till övriga befattningshavare lön eller arvode med tillhoppa högst 204 200

kronor, därvid lön må bestämmas högst till belopp motsvarande grundlönen i lägsta löneklassen, ortsgrupp 4, i den lönegrad å löneplan nr 1 i statens grundlöneförordning, till vilken vederbörande befattningshavare enligt styrelsens bedömande varit att hänföra, därest han varit underkastad statens allmänna avlöningsreglemente, samt icke utan Kungl. Maj:ts medgivande till högre belopp än 16 980 kronor (motsv. lk 29 lpl 1) för dokumentationsingenjören och 13 776 kronor (motsv. lk 25 lpl 1) för annan anställd.

Är befattningshavares av statsmedel utgående ersättning bestämd att utgå såsom lön, skall jämte lönen av statsmedel utgå särskilt lönetillägg enligt de grunder, som gälla för närmast jämförlig statlig befattningshavare, underkastad statens allmänna avlöningsreglemente.

Styrelsens beslut om avlöning till föreståndaren skall underställas Kungl. Maj:t för godkännande.

3 mom. Föreståndare och avdelningschef, till vilken utgår lön av statsmedel, äro berättigade till pension i Svenska personal-pensionskassan. Annan befattningshavare med lön av statsmedel, som är anställd vid institutet sedan minst två år, må enligt styrelsens bedömande komma i åtnjutande av pensionsrätt.

Pensionsrätt omfattar 100-procentig ålders- och invalidpension, kapitalunderstöd förbundet med egenpension, kapitalunderstöd förbundet med familjepension samt familjepension enligt Svenska personal-pensionskassans normalplan, dock att planens bestämmelser om högsta förmånsbelopp icke skola äga tillämpning. Pensionsavgifterna, vilka helt bekostas av statsmedel, beräknas i förhållande till grundlönerna i lägsta löneklassen av vederbörande lönegrader enligt intill den 1 januari 1955 gällande bestämmelser.

Pensionsförsäkringar, vilka enligt detta avtal skola bekostas av statsmedel, skola i varje särskilt fall tecknas i samråd med statskontoret.

4 mom. Av statsmedel skola jämväl bestridas arbetsgivarebidraget till allmän sjukförsäkring och avgiften för yrkesskadeförsäkring av den personal vid institutet, som avlönas av statsmedel.

6 §.

Kungl. Maj:t åtager sig att bestrida kostnaderna för underhåll av institutets byggnad ävensom för skötsel av vägar, gräsmattor, planteringar och dylikt.

Kungl. Maj:t förbinder sig vidare att bidra till täckande av övriga omkostnader vid institutet med ett årligt belopp av 100 000 kronor.

7 §.

Stiftelsen åtager sig att medverka till organisation och administrering av institutets verksamhet på sätt som i stadgarna närmare anges. Stiftelsen förbinder sig att bekosta verksamheten utöver de bidrag, som staten enligt detta avtal eller eljest lämnar. Stiftelsens bidrag skall vara så stort, att institutets möjligheter för forskning kunna utnyttjas ändamålsenligt. Det av stiftelsen garanterade beloppet utgör lägst 270 000 kronor per år.

8 §.

I den till institutet upplåtna byggnaden må, mot hyra som institutets styrelse bestämmer, inrymmas ett analyslaboratorium med syfte att mot ersättning utöva kontroll och provningsverksamhet. Ifrågavarande verksamhet, till vilken staten icke enligt detta avtal har att lämna något bidrag, skall drivas ekonomiskt fristående.

9 §.

Stiftelsen skall vara så uppbyggd, att varje svenskt företag eller annan svensk organisation inom det område, som är föremål för institutets verksamhet, har möjlighet att genom bidrag till stiftelsen efter samma grunder som gälla för övriga stödjande företag och organisationer bliva delaktig i institutets verksamhet.

10 §.

Detta avtal skall gälla till utgången av juni månad 1961.

Därest avtalet icke senast ett år före avtalstidens utgång är uppsagt från endera partens sida, skall det anses förlängt för fem år.

11 §.

Detta avtal träder i kraft den 1 juli 1956 under förutsättning att det dessförinnan godkännes av Kungl. Maj:t.

Stockholm den 25 november 1955.

För Kungl. Maj:t och Kronan
Kurt Holmgren

För Stiftelsen Svensk
konserveringsforskning
Knut Laurin

/ *M. Silfverstolpe*